

Ειδήσεις: Αρχαιολογία

Νέα στοιχεία για το ιερό του Αμυκλαίου Απόλλωνα

Στη δίτομη έκδοση του Μουσείου Μπενάκη

14 Οκτ 2015

από Archaeology Newsroom

⏪ ⏩ ⏮ ⏭

☰ ☰

🔊 Ακούστε

🔗 Ⓡ

Τα νέα δεδομένα που ρίχνουν φως σε ένα από τα σπουδαιότερα και πιο αινιγματικά μνημεία της χώρας είδαν το φως της δημοσιότητας την περασμένη Δευτέρα στο Μουσείο Μπενάκη, κατά την παρουσίαση του διπλού τόμου «Μουσείο Μπενάκη 11-12, 2011-2012». Ο τόμος –το κόστος του οποίου κάλυψαν τα μέλη του Μουσείου Μπενάκη, οι Κωνσταντίνος Ν. Μένεγας-οικογένεια και πολυάριθμοι φίλοι– είναι αφιερωμένος στα πορίσματα των ερευνών που διεξάγονται τα τελευταία χρόνια στο λακωνικό ιερό του Αμυκλαίου Απόλλωνα στη Σπάρτη. Έναν χώρο που φιλοξενούσε τον αινιγματικό ναό του θεού, τον λεγόμενο Θρόνο του Απόλλωνα, ενώ κάθε χρόνο εκεί εορτάζονταν τα Υακίνθια, η σημαντικότερη γιορτή της Λακωνίας στην αρχαιότητα.

«Εξαιρετικά συγκινημένος και περήφανος» δήλωσε για το πόνημα του Μουσείου Μπενάκη ο Άγγελος Δεληβορριάς, ο οποίος επί τέσσερις δεκαετίες υπήρξε διευθυντής του (σήμερα μέλος της Διοικητικής Επιτροπής) και διευθυντής του ερευνητικού προγράμματος Αμυκλών. «Πρόκειται για ένα όνειρο που είχα όταν ανέλαβα τη διεύθυνση του Μουσείου Μπενάκη, το όνειρο της έκδοσης ενός ετήσιου περιοδικού, το οποίο πραγματοποιήθηκε το 2000 όταν εγκαινιάστηκε το νέο Μουσείο Μπενάκη» σημείωσε ο ίδιος για τη θετική έκβαση της «περιπέτειας», όπως χαρακτήρισε την έκδοσή του, που δεν θα είχε πραγματοποιηθεί χωρίς τη συμπαράσταση ανθρώπων και ιδρυμάτων, μεταξύ των οποίων ο Σύλλογος των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη και το Ίδρυμα Λάτση.

«Η σημερινή εκδήλωση είναι μία εκδήλωση ευγνωμοσύνης σε όλους όσους βοήθησαν στην έκδοση του δίτομου περιοδικού» ανέφερε η Μάρια Διαμάντη, υπεύθυνη σύνταξης του περιοδικού, η οποία έκανε αναφορά στα προηγούμενα τεύχη του περιοδικού και των παραρτημάτων του, ενώ ως προς την τελευταία, δίτομη έκδοση γνωστοποίησε ότι αφορά κυρίως ανέκδοτες μελέτες του ερευνητικού προγράμματος Αμυκλών, που ανακοινώθηκαν σε ημερίδα η οποία πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2011 στο Μουσείο Μπενάκη, καθώς και πλούσια βιβλιογραφία.

Μία σύντομη αλλά πολύ κατατοπιστική περιγραφή του ιερού του Αμυκλαίου Απόλλωνα και της διαχρονικής χρήσης του λόφου όπου δέσποζε στην αρχαιότητα έκανε ο Σταύρος Βλίζος, υπεύθυνος του ερευνητικού προγράμματος Αμυκλών. «Το μεγάλο πρόβλημα που εντοπίζουμε εξαρχής σε αυτόν τον χώρο είναι ότι κάθε μεταγενέστερη φάση κατήργησε, κατέστρεψε και παραμόρφωσε. Από Σπαρτιάτες και σε προϋστερα κοινωνία που

ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

[Λακωνία: σημαντικά ευρήματα σε δύο ανασκαφές](#)

[Το Ιερό των Αμυκλών άκμαζε και τον 4ο αιώνα μ.Χ.](#)

στην Πρωτοελλαδική εποχή, δεν αφορούσε ιερό χώρο, αλλά οικισμό, κάτι που αποδεικνύουν τα κινητά ευρήματα («η κεραμική καλής ποιότητας αποδεικνύει ότι είχαμε δημόσιο και ιδιωτικό βίο», ανέφερε), αλλά και τα δεκάδες κυκλικά ορύγματα που κατακλύζουν την επιφάνεια του λόφου και τα οποία, όπως αποδείχτηκε, ήταν υποδοχές για μεγάλα πιθάρια που βρίσκονταν μέσα σε αποθηκευτικούς χώρους οικιών.

Πότε όμως άλλαξαν όλα και ο χώρος έγινε αποκλειστικά θρησκευτικός; Όπως όλα δείχνουν, η στροφή έγινε τον 12ο και 11ο αι. π.Χ., οπότε η χρηστική κεραμική εξαφανίζεται και στα χαλάσματα του λόφου αρχίζει να λειτουργεί ένα ιερό. «Ποια ήταν η μορφή του δεν μπορούμε να το αποδείξουμε. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει κάπου να βρούμε τη νέα πόλη (πρέπει να είναι μεταξύ Αμυκλαίου και Βαφειού), ενώ ο λόφος μετατρέπεται αποκλειστικά σε ιερό», δήλωσε ο κ. Βλίζος. Η συνέχεια οδηγεί στον 10 ως τον 8ο αι. π.Χ., αιώνες που σηματοδοτούν άνθηση του ιερού, καθώς αυξάνεται ραγδαία ο όγκος των κινητών ευρημάτων. «Δεν προλαβαίνουμε να πλένουμε και να καταγράφουμε την κεραμική της Γεωμετρικής εποχής», ανέφερε χαρακτηριστικά, ενώ όπως δείχνουν οι τύποι, η χρήση και η ποιότητα των αγγείων που βρέθηκαν, σίγουρα κάτι συμβαίνει εκεί πάνω για πολύ κόσμο.

Τα τέλη του 8ου αι. και ο 7ος αι. π.Χ. σηματοδοτούν την πρώτη μνημειακή φάση του χώρου, όπου εκτεταμένες επεμβάσεις λαμβάνουν χώρα στον λόφο. Παραμερίζονται τα χαλάσματα της παλιάς πόλης, τα οποία χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία του νέου περιβόλου, αλλά και για το γέμισμα του χώρου μεταξύ περιβόλου και κορυφής του λόφου, ώστε να δημιουργηθεί επίπεδη επιφάνεια και επιπλέον χρήσιμος χώρος. Και τότε εμφανίζεται το ξόανο, το λατρευτικό ξύλινο άγαλμα που από μικρό ειδώλιο, το οποίο μεταφέρεται από την οικία του ιερέα στον λόφο για τις γιορτές, μετατρέπεται στα τέλη του 7ου αι. π.Χ. σε έναν κολοσσιαίο άμορφο, ξύλινο κορμό, που όπως αποδεικνύει και η αναπαράσταση του καθηγητή Μανόλη Κορρέ, ο οποίος συμμετέχει στην ερευνητική ομάδα, δεν ήταν μόνο του: Το ξόανο στεκόταν σε οικοδόμημα που είχε έναν εσωτερικό χώρο, στον οποίο είχαν πρόσβαση όλοι από τα πλάγια. Εκεί λάμβαναν χώρα οι πρώτες τελετές για τα Υακίνθια, οι οποίες ήταν αφιερωμένες στον Υάκινθο.

Ο Θρόνος του Απόλλωνα, όπως λέγεται, στο β' μισό του 6ου αι. π.Χ. γίνεται ακόμα μεγαλύτερος και διακοσμείται παντού –σύμφωνα με τον Πausανία την κατασκευή και το διάκοσμο του Θρόνου, αλλά και όλες τις υπόλοιπες εργασίες σχεδίασης και διαμόρφωσης του ιερού αναλαμβάνει ο Βαθυκλής από τη Μαγνησία, για τον οποίο δεν γνωρίζουμε τίποτα άλλο–, ενώ το ξόανο του θεού, που πάντα προεξείχε ως κεραία στο κέντρο του λόφου και της κοιλάδας της Λακωνίας, αποκτά κεφάλι, περικεφαλαία, κράνος και χέρια, που φέρουν δόρυ και τόξο.

Ο τόμος περιέχει, επίσης, τρεις μελέτες, μεταξύ των οποίων του Άγγελου Δεληβορριά για τον Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα και τη Γενιά του Μεσοπολέμου, καθώς και μία καταγραφή της ιστορίας του Κώστα Καλυβιώτη («Είμαι ο Αντρέας της ΕΠΟΝ») από τον Τάσο Σακελλαρόπουλο και τη Γεωργία Ιμισιρίδου, που αφορά την ιστορία ενός από τους λίγους επιζήσαντες του αντιστασιακού αγώνα (ο οποίος παραβρέθηκε και στην εκδήλωση, όπου και καταχειροκροτήθηκε).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ (Ελένη Μάρκου).

[Αμαργέτη Πάφου: Έρευνα πεδίου από το Πανεπιστήμιο του Γκρας](#)

[Προϊστορική εγκατάσταση αποκαλύπτεται σταδιακά στο Τρόδος](#)